

Pyöräpysäköinnin kehittäminen

Julkaistu 1/2023

PYÖRÄILYKUNTIEN VERKOSTO

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

Toimivan arjen tae

Jokainen matka pyörällä alkaa ja päättyy pysäköintiin.

Laadukkaasti suunniteltu pyöräpysäköinti on keskeisessä asemassa pyöräliikenteen määrän kasvattamisessa, pyörävarkauksien ehkäisyssä ja matkaketjujen kehittämisessä.

Pyöräpysäköinnin suunnittelun yleisiin vaatimuksiin kuuluu, että pysäköinti on **lähellä kohdetta, oikeassa paikassa ja helposti käytettävissä.**

Käyttäjät kulmakivenä

Hyvin toteutettu pyöräpysäköinti lähtee liikkeelle käyttäjien tarpeiden tunnistamisesta ja huomioi heidät kaikissa kohteissa.

Asuinkiinteistöt

Työpaikat

Liityntäpysäköinti

Matkakeskukset, asemanseudut ja joukkoliikennepysäkit

Julkiset palvelut

Päiväkodit, koulut, oppilaitokset, sairaalat, terveyskeskukset, kirjastot jne.

Asiointipysäköinti

Kaupat, liikkeet, kauppakeskukset, kahvilat, ravintolat, hotellit, jne.

Vapaa-ajan kohteet

Kulttuurin, liikunnan ja urheilun areenat, uimarannat, virkistysalueet, leikkipuistot jne.

Kadunvarret

Torialueet

Mitoitus, tila ja kalusteet

Pyöräpysäköinnin helppoon ja vaivattomaan käyttöön vaikuttavat pyöräpysäköinnille varattu **oikea mitoitus, riittävä tila ja kalusteiden valinta**, jotka muodostavat pyöräpysäköinnin laatuvaatimukset.

Liminka, linja-autoasema

Lähtöpisteenä maankäyttö

Pyöräpysäköinti otetaan huomioon jo maankäytön suunnittelussa siten, että järjestelyt ovat kilpailukykyisiä autoliikenteen järjestelyiden kanssa.

Maankäytön suunnittelun yhteydessä arvioidaan isoimpien pyöräpysäköintikeskusten sijainnit ja kaavoituksessa laaditaan kaavamääräykset myös pyöräpysäköintipaikoille.

Pyöräpysäköintinormien tulee olla yleispäteviä ja joustavia sekä antaa määrälliset minimi- ja laatuvaatimukset pyöräpysäköinnin toteuttamiseen. Pysäköintinormeilla voidaan esittää laatuvaatimuksia.

Kempele, juna-asema

Laatu luo kysyntää

Parhaimmillaan hyvin järjestetty pyöräpysäköinti synnyttää kysyntää. Erityisesti joukkoliikenteen pysäkeillä ja -terminaaleissa hyvin järjestetty pyöräpysäköinti lisää sekä pyöräliikenteen että joukkoliikenteen houkuttelevuutta.

Nokia, juna-asema

Laatutekijät

Laatuvaatimukset riippuvat

- tavoitellusta pyöräliikenteen määrän kasvusta
- muusta liikenneympäristöstä
- pysäköinnin kestosta
- sijainnista

Sijoittelu

Pyöräpysäköinti sijoitetaan näkyvälle paikalle. Näkyvyyttä parannetaan opastuksella.

Pyöräpysäköinnin sijainnin tulee tukea myös mahdollisimman helppoja ja sujuvia matkaketjuja.

Oikein sijoitettu pyöräpysäköinti jouduttaa matkantekoa, oli määränpää sitten työpaikka, juna, kauppakeskus tai kivijalkaliike.

Kuva: Vaasan kaupunki

Kööpenhamina

Malmö

Malmö

Malmö

Oulu

Oikein sijoitettu pysäköinti

Pyörällä on houkuttelevaa kulkea, kun pysäköintipaikat sijaitsevat mahdollisimman lähellä kohdetta.

Telineet sijoitetaan mahdollisimman näkyvälle ja loogiselle paikalle, yleensä samaan tasoon kulkureitin kanssa siten, että pysäköintipaikat ovat tulosuunnassa mahdollisimman helposti saavutettavissa.

Kajaani, ammattiopisto

Keston vaikutus

Sijaintiin vaikuttaa myös pyöräpysäköinnin kesto.

Pysäköinnin tulee olla erittäin lähellä kohdetta ja nopeasti käytettävissä, mikäli pyöräpysäköinti on hyvin lyhytkestoista, kuten kadunvarren kauppoihin pistäytymistä.

Pidempikestoisessa pysäköinnissä etäisyys voi olla hieman pidempi, mikäli pyöräpysäköinnin laatu on merkittävästi parempi.

Tällöinkin tulee kestävien kulkumuotojen kasvattamiseksi huomioida, että pyöräpysäköinti on autoliikenteen pysäköintiä lähempänä kohdetta ja houkuttelevammalla paikalla.

Göttingen, kadunvarsipysäköintiä

Käyttäjien ohjaaminen

Pyöräpysäköinnin sijoitteluun vaikuttavat myös muut liikennejärjestelyt. Liikenne- ja katusuunnittelun ratkaisuilla voidaan vaikuttaa liikennekäyttäytymiseen.

Hyvin järjestetyllä pyöräpysäköinnillä voidaan tukea oikeanlaista liikennekäyttäytymistä, esimerkiksi ajoradalla pyöräilyä.

Pyöräpysäköinnin sijoittaminen tien tai kadun varteen tukee pyöräliikenteen kulkua ajoradalla. Vastaavasti telineen sijoittaminen jalkakäytävälle houkuttelee ajamaan vastoin liikennesääntöjä jalkakäytävällä.

Helsinki, kadunvarsipysäköintiä

Ljubljana

Pyöräpysäköinnin laatuvaatimukset eri sijainneissa

	Lyhytkestoinen pysäköinti < 30 min	Lyhytkestoinen py- säköinti 30 min–4 h	Kokopäiväinen pysäköinti	Yön yli pysäköinti
Vaatimuk- set	Määränpään läheisyydessä Nopea ja helppo Tarve lukita pyörä rungostaan	Määränpään läheisyydessä Nopea ja helppo Tarve lukita pyörä rungostaan	Määränpään läheisyydessä Turvallinen Katettu/sisätila Tarve lukita pyörä rungostaan	Turvallinen Sisätila/katettu Vartioitu Tarve lukita pyörä rungostaan
Ratkaisut	Pyöräteline runko- lukitusmahdolli- suudella	Pyöräteline runko- lukitusmahdollisuu- della Katettu alue tai katos	Pyöräteline runko- lukitusmahdollisuu- della Pyöräpysäköinti- keskus, katettu alue tai katos Mahdollisesti val- vottu pysäköintitila	Pyöräteline runko- lukitusmahdollisuu- della Pyöräpysäköinti- keskus, katettu alue tai katos Mahdollisesti val- vottu pysäköintitila
Sijainti	Keskusta-alue Kauppa-alueet (pääsisäänkäyn- ninyhteydessä) Hajautettu pyörä- pysäköinti Sosiaalisesti val- vottu ja hyvin va- laistu paikka Maanpinnan ta- solla	Keskusta-alue Kauppa-alueet Ravintolat Vapaa-ajan paikat Maanpinnan tasolla	Työpaikat Oppilaitokset Koulut Joukkoliikennepysäkit ja -terminaalit tarvit- taessa maantason ylä- tai alapuolella, edellytyksenä väljät ja selkeät kulkutiet Vilkkaat maaseudun- joukkoliikennepysäkit	Asuinalueet Joukkoliikennepysäkit ja -terminaalit tarvit- taessa maantason ylä- tai alapuolella
Muuta	Pyörien pysäköintipaikat sijoitetaan niin, että ne ovat sosiaalisen valvonnan piirissä ja lähellä kohteiden sisäänkäyntejä. Pyöräpysäköintipaikkojen tulee sijaita pyöräilijän reitin varrella eri suunnista saavuttaessa siten, että sijoittelu tukee oikeaa liikennekäyttäytymistä esim. siten, että pyöräteline ei kannusta pyöräilemään jalkakäytävällä.			

Tilantarpeen ja kysynnän arviointi

Pyöräpysäköinnin kysynnän määrittely perustuu pyöräliikenteen ennusteisiin ja tavoitetilaan. Tämän lisäksi hyödynnetään nykytilanteen pyöräpysäköinnin määriä ja havaintoja.

Pyöräpysäköinnin kysyntään vaikuttavat mm. maankäyttö kuten asuminen, työpaikat ja palvelut, pyöräliikenteen reitit sekä joukkoliikenteen palvelutaso.

Tarkemmin tilantarve on esitelty Pyöräliikenteen suunnitteluohjeissa.

Kööpenhamina, asuinkerrostalon pyörävarasto

Pyöräpysäköinnin suositeltavat mitoitusarvot eri toiminnoille (RT-kortti 98-11207).

Toiminto, alue tai rakennustyyppi	Suosittelava mitoitus
Asuinkiinteistöt Nuorten asunnot	1 kpl/30 k-m ² asuinpinta-ala 1 kpl/25 k-m ² asuinpinta-ala
Työpaikat	0,4 kpl/työntekijä
Kaupat ja kauppakeskukset	2,5 kpl/100 k-m ²
Kirjastot, museot, konserttitalit, elokuvateatterit ja teatterit	0,25 kpl/istumapaikka ja 0,4 kpl/työntekijä
Hotellit ja ravintolat	1 kpl/15 asiakaspaikkaa ja 0,4 kpl/työntekijä
Urheilu- ja liikuntapaikat Virkistysalueet, leikkipuistot	0,6 kpl/päivittäinen kävijä ja 0,4 kpl/katsoja 2-4 kpl/10 vierailijaa
Koulut (peruskoulu ja lukio) Muut oppilaitokset	1 kpl/oppilas ja 0,4 kpl/työntekijä 0,5 kpl/oppilas ja työntekijä
Merkittävät linja-autopysäkit	10 paikkaa
Joukkoliikennepysäkit ja -terminaalit	20-30 % päivittäisestä matkustajamäärästä, minimi 10 kpl

Pysäköinti osaksi kaavoja

Uudiskohteissa pyöräpysäköinnin tarve arvioidaan yleis- ja asemakaavavaiheissa. Tärkeitä keinoja riittävien ja toimivien pyöräpysäköintiratkaisujen järjestämiseen ovat kunnan pysäköintinormit, kaavamääräykset ja rakennusjärjestys, joissa ohjeistetaan pyöräpysäköinnin määrää ja laatua.

Pyöräpysäköinti tulee kytkeä kunnassa osaksi kaavamääräyksiä ja pysäköintinormeja autopysäköinnin vaatimusten rinnalle, jotta pyöräpysäköinnin järjestämistä voidaan paremmin valvoa ja edistää. Myös rakennusluvissa voidaan antaa tarkempaa ohjeistusta mm. pysäköintipaikkojen laadusta, kattamisesta ja sijoittelusta.

Rakennusjärjestyksessä voidaan antaa esim. ohjeita pyöräpysäköinnin tilantarpeeseen tai hylättyjen pyörien poistamiseen.

Liityntäpysäköinti

Matkaketjut kuntoon

Pyöräliikenteen liityntäpysäköintijärjestelyyn panostamalla voidaan parantaa joukkoliikenteen saavutettavuutta ja kilpailukykyä.

Suosituimpia liityntäpysäköintipaikkoja ovat joukkoliikenneterminaalit, linjojen pääteasemat, vilkkaista linja-autopysäkeistä erityisesti runkolinjojen vaihtopysäkit ja pikavuoropysäkit sekä sijainnista ja maankäytöstä riippuen tavalliset maantiepysäkit.

Sisätiloja tarjolle

Liityntäpysäköinnissä tulee mahdollisuuksien mukaan harkita autoliikenteen parkkihallien tapaan pyöräpysäköintikeskus-ratkaisuja.

Soveltuvia kohteita voivat olla esim. raideliikenteen asemat tai suuret kaupan keskittymät. Sisäänajo on helppoa ja opastettua.

Suurten liikenteen solmukohteiden suunnittelussa pyöräpysäköintikeskus suunnitellaan kaavoituksen sekä eri suunnitteluvaiheiden yhteydessä vastaavalla tavalla autoliikenteen parkkihallien kanssa.

Helsinki

Helsinki

Vantaa

Näkyvyyttä opastuksella

Pysäköintipaikkojen ja -tilojen merkitseminen on tärkeä osa pyöräpysäköintiä niin rakennusten sisä- kuin ulkopuolella.

Ilkivallan ja varkauksien ehkäisemiseksi pyöräpysäköinti sijoitetaan mahdollisimman näkyvälle ja julkiselle paikalle.

Rautateiden henkilöliikenneasemilla voidaan harkita pyöräpysäköintikeskuksen toteuttamista.

Vähintään puolet pyöräpaikoista tulee olla runkolukittavia ja vähintään puolet katettuja, vaikka pyöräpysäköintikeskus ei ole toteuttamiskelpoinen ratkaisu.

Helsinki, kauppakeskus Eastonin pyöräparkki

Kadunvarsipysäköinti

Kaaritelineitä kaduille

Pyöräpysäköintiä tulee suunnitella niihin paikkoihin, joihin pyöräpysäköinnille on tarvetta. Liikenne- ja katusuunnittelun ratkaisuilla voidaan vaikuttaa liikennekäyttäytymiseen.

- Pyöräpysäköinnin sijoittaminen tien tai kadun varteen tukee pyöräliikenteen kulkua ajoradalla.
- Pyöräpysäköinti jalkakäytävän laidassa houkuttelee ajamaan vastoin liikennesääntöjä eli jalkakäytävällä.
- Yhteen henkilöautojen pysäköintiruutuun mahtuu poikittain pysäköitynä noin 10 polkupyörää.

Sijoittelu katutilassa

Pyöräpysäköinti voidaan sijoittaa joko ajoradan reunalla olevalle pysäköintikaistalle tai erilliseen pysäköintitaskuun. Turvallisuuden kannalta pyörätelineen rakenteen tulee suojata pyöriä ja pysäköijää autoliikenteeltä.

Pyöräpysäköinti voidaan sijoittaa tie- ja katuympäristössä kadunkalusteille tarkoitetuille erottelukaistalle tai -alueelle.

Pyörätien yhteydessä pyöräpysäköinti sijoitetaan yleensä pyörätien ja jalkakäytävän väliselle erottelukaistalle. Tällöin pyöräilijän ei tarvitse ylittää pyörätietä siirtyessään telineeltä jalkakäytävälle. Sijoittelu tukee myös pyöräliikenteen ja jalankulun erottelua.

Vantaa

Mikkeli

Turku

Tarkistuslista

- Onko kunnan rakennusjärjestyksessä tai kaavoissa velvoite/normi pyöräpysäköinnin järjestämiseen?
- Onko pyöräpysäköintisuunnitelma ajantasainen?
- Pysäköintipaikkojen määrä: onko kapasiteettia riittävästi?
- Vastaako pysäköinnin laatu käyttötarkoitustaan?
- Pysäköinnin sijainti: onko oikein sijoitettu ja löytääkö helposti?
- Toteutuuko pysäköinti joukkoliikenteen pysäkeillä?
- Miten pyöräpysäköintikohteiden käyttöä seurataan?
- Pyöräpysäköintipaikkojen datan hallinta ja kuinka sitä hyödynnetään?

PYÖRÄLIIKENTEEEN SUUNNITTELU

Virikeaineiston kokoamisessa on hyödynnetty Väyläviraston julkaisemaa Pyöräliikenteen suunnitteluohjetta (Väyläviraston ohjeita 18/2020). Pyöräpysäköinti alkaa sivulta 191.

Kaikki kuvat, joissa ei ole muuta mainintaa, ovat Pyöräilykuntien verkoston kuvia.

Kiitokset asiantuntemuksesta ja kuvista Juha Korhoselle, Pohjois-Savon ELY-keskus.

Julkaisu on toteutettu Traficomien liikkumisen ohjauksen valtionavustuksella.

Lisätietoja: poljin.fi tai info@poljin.fi